

ה. היום נמצאים בשבעה דנחמא שזהו כנגד הג' ימים דלחיפך מזה, ואימול בעש"ק חמשה עשר באב אז בקשר האיגרת לבעש"ט קאתי מר לכשיפוצו מעינותך חוצה, וזו הגיעו כמה ספרים ובהם יש מאמר אחד קצר של אדמו"ר הזקן, שהמאמר הזה מידע בכמה ספרים, אבל המעלה כאן שכאן כתוב זמן מתי שנאמר המאמר, והמאמר הוא בקיצור מאד כמה מילים, מורי ורבי (המגיד ממעזריטש) הי' נוהג שכל דבר שעלה לו במחשבה אז הביא את זה ישר בדיבור, והי' נראה כמדבר לעצמו, ואע"פ שהיושבים מסביב לו היו מבינים את זה, אבל הי' אומר את זה כדי שיכוא ישר לגילוי. וכאמור שהמעלה של ספר זה שכאן כתוב הזמן, והזמן הוא, סעודת ערב תשעה באב, שאע"פ שתשעה באב זהו היפך הגילוי שאז זהו נאלמתי, ואע"פ שלא יודע מתי נאמר הדבר בערב תשעה באב, אם זה הי' ממש סעודת הפסקת או סעודה הקודם לכן אבל מ"מ היות וכותבים סעודת ערב תשעה באב, משמע שזה קישור לתשעה באב, ואז האדמו"ר חזר את המאמר זה, שזהו ענין הגילוי היפך הענין דתשעה באב ענין נאלמתי, אלא שזהו ההכנה לתשעה באב, ולדוגמא לאין מגלין רזי תורה אלא דוקא למי שלבו דואג בקרבו, והגילוי הוא היפך ענין הדאגה (אלא דזהו ההכנה לגילוי) אבל הדאגה גופא היא מפני הרזי תורה, וזהו מה שרש"י אומר היום לעשותם ומחר לעולם הבא ליטול שכרם, שכן יש ג"כ ענין של עולמך תראה בחיך, וזהו שהבעש"ט יסד דרך חדשה ואח"כ ממלא מקומו המגיד ממעזריטש ואח"כ אדמו"ר עשה דרך חדשה בזה גופא ולכן צריך להיות לזה נשמה חדשה, וכמ"ש אדמו"ר הקודם, בשיחות ובכמה מכתבים וכו', ושם הי' הענין של עולמך תראה בחיך, שאע"ג שבשעת מעשה לא הבינו את הדבר אבל היות ואח"כ הבינו את זה, וזה בא מזה שהוא אמר מקודם, ולכן אע"פ שלכתחילה לא הבינו מה שאמר אבל היות ואח"כ נתגלה מה שאמר אז זהו עולמך תראה בחיך וזהו גם מה שאומר במאמר שאע"פ שלא הבינו מ"מ הי' הענין של גילוי, לכאורה אם זה רק גילוי לעצמו א"כ בשביל מה הי' צריך לדבר אלא מזה גופא משמע שזה גילוי לאחרים, אע"פ שבשעת מעשה לא מבינים אבל היות ואח"כ מבינים אז לכתחילה זה נקרא שהי' ענין הגילוי.

והרש"י בסוף הסדרה מסיים כנ"ל "היום לעשותם", למחר לעולם הבא ליטול שכרם", וזהו בפשטות שלרש"י היות וכתוב "ושמרת את המצוה" א"כ יודעים שזה היום, וגם לעשותם, וא"כ בשביל מה צ"ל כתוב אח"כ היום לעשותם?

וע"ז מפרש רש"י שהפסוק בא לומר הענין הזה: שההפסק מהיום זהו לאחר עולם הבא, וההקפוך מלעשותם זהו ליטול שכרם א"כ יודעים שזה בא הפסוק לומר עם המילים היום לעשותם לעולם הבא ליטול שכרם.

אבל כאמור כמה פעמים אז גם כאן הרש"י לגמרי קשה דהלא בפסוק קודם כתוב מפורש ומשלם לשנאיו וא"כ יש שכר גם בעוה"ז ואיך אומר רש"י שזה רק לעוה"ב? ואע"פ שזה שואלת הגמ' בע"ז ומתרצת שהפסוק משלם לשנאיו מדובר ברשע ופסוק זה מדובר בצדיקים ששכרם נשאר לעוה"ב, אבל זהו תירוץ דוחק, וכן ברש"י אינו מוצאים שיעשה החילוק ביניהם, בין צדיק לרשע, ובפשטות הוא שהפסוק ושמרת זהו גם לרשעים וכמו שהרמב"ם פוסק שאפי' ירבעם בן נבט שהי' חוטא ומחטיא את הרבים, אז מ"מ הוא חייב לקיים גם ענינים שהם מדברי סופרים וכמו עירובי תבשילין, וא"כ הפסוק ושמרת זה שייך גם לרשעים, וא"כ איך רש"י אומר ע"ז שהשכר הוא לעוה"ב, ובפרט שרואים שרש"י סובר שבעוה"ז יש שכר, מהי הראי'?

הראי' היא, מהמקור איפה שמתחיל המחלוקת האם בעוה"ז יש שכר או לא, דזהו על הפסוק כבד את אביך וכו' למען יאריך ימים, ואומרת הגמ' בזה שני דעות, א) שהשכר הוא בעוה"ז ור' יעקב חולק וסובר שהשכר הוא בעולם שכולו ארוך, אז מהפסוק הזה גופא שזהו המקור להמחלוקת אז אפשר לראות שרש"י סובר שבפשטות הפסוקים אז השכר הוא בעוה"ז, וזהו מה שרש"י מפרש שם, שאם יכבד או"א יאריך ימים ואם לאו מקדימים ימים, וזה מובן בפשטות מה שרש"י הי' צריך לפרש שם, דלרש"י הי' קשה שיכול אדם לומר לא אכבד או"א, וזה שלא יהי' לי השכר אריכות ימים זה לא חשוב לו, העיקר שלא צריך לטרוח לכבד או"א, וע"ז מתרץ רש"י, שידעו שאם אינו מכבדים או"א, אז לא רק שאין שכר של אריכות ימים, אלא יש עונש של מקדימים, ועכ"פ מרש"י זה רואים שרש"י לומד שהשכר הוא בעוה"ז דאם נאמר שהשכר הוא בעוה"ב וזהו המאריכים בעוה"ב, ולא בעוה"ז, א"כ מה שרש"י אומר שאם לא מקיימים מצות כיבוד או"א אז מקצרים וכו', והלא אז אין לו בכלל שייכות בעוה"ב ולא הענין של מקצרים אלא אין לו בכלל שם מקום, אלא מזה ראי' שרש"י לומד שהשכר הוא בעוה"ז, וא"כ צ"ל מה שרש"י אומר כאן שהשכר הוא בעוה"ב?

ויובן זה במלה אחת שרש"י מכניס בין שאר המילים בפירושו על הפסוק זה, דרש"י

אומר ולמחר לעולם הבא ליטול שכר, ורש"י משנה כאן, שכרגיל הלשון הוא לקבל שכר, וכאן משנה רש"י ואומר ליטול, דהלשונות האלו מובאות בשני סוגים בש"ס בעירובין, ובע"ז, ופעם הגירסא הוא לקבל ובעירובין הגירסא הוא ליטול ורש"י בוחר דוקא גירסא זו, והענין הוא דהנה ההפרש מליטול, ללקבל הוא: דלקבל צריך להיות מי שהוא הנותן, משא"כ בליטול אז אינו צריך הנותן אלא לוקחים לבד, וזהו מה שרש"י אומר מה אין בעוה"ז ליטול שכרם, דלקבל שכרם אז רש"י סובר שבפשטות הכתובים אז יש כאן וכמ"ש אם בחוקתי תלכו אז נתתי גשמיכם בעיתם וכפי' רש"י כליל הרביעית ובפרט הראי' מהמקור של המחלוקת גופא, מכבוד או"א ששם משמע שהשכר הוא בעוה"ז. ולכן רש"י לא יכול לומר ולקבל שכר, כי זה ישנו בעוה"ז ליטול שכרם שלקח לבד זהו רק לעוה"ב. וזהו גם מה שהגמ' אומרת בחולין שבשעת כיבוד או"א הי' הענין הפך אריכות, וכן שילוח הקן, ומתרצת הגמ' דזהו מטעם שמא הי' לו מחשבה ע"ז, וזהו שבגלל שליטול א"א להיות בעוה"ז ורק לקבל והיות והי' מחשבה ע"ז לכן לא קבל והחילוק הוא מדוע בעוה"ז אין ליטול היות וכשצריך להמשיך המשכה כאן למטה אז זה צריך לעבור ע"י ב"ד של מעלה, ולכן כשזה עובר דרך שם אז מיד בא הלעו"ז וטוען שהי' מחשבת ע"ז ולכן זה לא יורד למטה, בד"א כשזה צריך לעבור לידי ב"ד, (דאם לא הי' עובר לידי ב"ד אז הי' יכול להיות הענין של ליטול בין אם הי' מחשבת ע"ז או לא) ולכן גם בשבת היות והב"ד סגורים וממילא יכולים ליטול וכן גם לעת"ל שיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וממילא לא יהי' לב"ד מה לעשות כי רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וממילא יסגרו הבתי דינים, ולכן יוכל להיות הענין של יטול, וזהו הטעם שכעת זה רק בעוה"ב, אבל לע"ל יהי' כאן למטה וכן בשבת, שאז מתבטלים הב"ד וממילא יכולים ליטול. וסיים הרבי בברכה שיבוא משיח ויגאלנו בקרוב ממש.

*

*

*